

Norsk ARTILLERI - TIDSSKRIFT

Etablert år 1900

4-2011

Utgitt av:
Artilleriets officersforening

PROTECT YOUR CAPABILITIES

SAAB DEVELOPS AND PRODUCES ARTHUR Weapon Locating System. The combat proven radar is designed for Force Protection and Counter Battery Operations in full scale as well as in asymmetric scenarios.

Force Protection in current operations is heavily dependent on sophisticated sensors. ARTHUR is The state-of-the-art Weapon Locating System that makes a difference.

ARTHUR is continuously improved based on feedback from the field. The latest verified developments are focused on range, accuracy and environmental improvements and will significantly increase the operational effectiveness all over the world. ●●●●

PLATFORMS **GROUND-BASED VEHICLES**
ADVANTAGE **THREAT DETECTION**
SCOPE **LAND**

www.saabgroup.com

SAAB

NORSK ARTILLERI – TIDSSKRIFT

Etablert år 1900

Hefte 4 – 2011

INNHOLD

Redaktørens spalte	3
Norsk grunnkurs FAC-JTAC 2011	4
AOF – Referat årsmøte	8
Stae Barbara på Rena 2011	12
NORMASH Korea	18
Ivaretagelse	23
Kursinnbydelse	28
Hjerkinn prosjektet del 2	29
Rinnleiret	35
MFO i Sinai	45
AOF program våren 2012	48
Saluttkurs 2012	49
Tilbake på nett	50
NAX 2011	51
Marsjmerket i USA	55

Forsidebildet: Rinneleiret

Foto: Jan Petter Huseby, Formann AOF

NORSK ARTILLERI – TIDSSKRIFT

Etablert år 1900

Ansvarlig redaktør: Oberst Tor Olav Øen
Redaktør: Major Arild Schjølberg
Forretningsfører:

Redaksjonsadresse: Redaksjon NAT
Artilleriskolen / HVS / Rena leir
Postboks 24
2451 Rena

E-post adresse: nat@artilleri.no
Telefon sivil: 62 40 23 76
Telefon militær: 0502 2376
Bankgiro: 1822. 22. 31805

Grafisk produksjon: Operasjonsstøtte avdeling Østerdalen.
Grafisk avdeling, Rena leir
Ettertrykk: Kun med redaksjonens tillatelse

Annonser: *Helside farger* kr 4.000,-
1/2 side farger kr 2.000,-

.....

Medlemskap i AOF inkl NAT

Årsavgift på kr 150,- betales inn på kontonr 0532.57.19372, Artilleriets Offisersforening, c/o Rune Hoksørød, Landingsveien 44, 0767 Oslo.
Merknadsrubrikken på nettbank/bankgiro: Fullt navn og adresse.

Alternativ innmelding via mail til: Rune@artilleri.no

Redaktørens spalte

Godt Nytt År.

Omsider er NAT nr 4-2011 deg i hende. Vi klarte ikke å få det ut før jul, noe som var målsettingen. Det skyldes omstendigheter utenfor vår kontroll. Du har nå fått et fyldig NAT med noen artikler av historisk art og andre om mer dagligdagse tema.

Ser man på aktiviteten til AOF, Hæren og spesielt artilleriet i 2012, borger det for nok lesestoff til 3-4 nummer også i 2012.

Som en forsmak kan nevnes utvidelse ARCHER organisasjonen ved Artilleriskolen, renovering av M-7 samt smått og stort fra dagliglivet i Artilleribataljonen og Artilleriskolen. Det skulle vel ikke forundre meg om det dukker opp en sak om merker også.

God lesning.

Arild Schjølberg
Redaktør

SSgt J. Spaggins på lasermålbelyser

Norsk grunnkurs FAC-JTAC 2011

Av Major Andreas Olssen

Som hvert år, gjennomførte Flystøtteseksjon ved Artilleriskolen også i år norsk grunnkurs FAC-JTAC (for utdypning rundt hva dette er, se NAT 1/2011). Første del gikk 14. juni til 6. juli, mens andre del gikk 29. august til 9. september.

Som de siste årene ble del 1 arrangert i Bodø og del 2 i Indre Troms. I år som tidligere år hadde vi god støtte fra andre FAC avdelinger i Forsvaret, for å få nok instruktører

til å kunne gjennomføre kurset etter norsk lest.

Bidragsytende avdelinger på instruktørsiden var; Artilleribataljon, FSK-HJK, NOBLE, 132LV, Svenske Flygskolan samt USAFE AGOS (US Air Force Europe Air Ground Operations School). I tillegg fikk kurset støtte fra 139LV, Forsvarsbygg og RSF Troms og Finnmark. Elevmassen bestod av personell fra: Artilleribataljon, FSK-HJK, MJK, Sverige, US Spe-

cial Forces (USSF) samt en Latvisk spesialsoldat (LATSOF). Totalt 12 elever, derav åtte norske.

Dette er en brokete forsamling elever med varierende tjenestetid og bakgrunn. Felles var at de alle skulle lære det grunnleggende i forbindelse med å lede fly mot bakkemål, være seg Spesialsoldat eller regulær Artillerioffiser. Da er det takknemlig å kunne spille på en instruktørmasse med den brede og dyptgående kompetansen som vi hadde i år.

Grunnkurset er tradisjonelt en dugnad innad i FAC-JTAC miljøet, der avdelingene som forespørres om instruktører strekker seg langt for å bidra.

De fire første ukene i Bodø foregikk med teoriundervisning oppstykket av praktisk fly kontrollering fra uke tre, der man inkluderer nye aspekter i kontrollen av fly etter hvert som man skriker frem i progresjonen i kurset. Den praktiske treningen under Grunnkurset skjer i området MJELLE NORD av Bodø, FAUSKE ØST av Bodø og området rundt SALT-STRÅUMEN SØR av Bodø. Disse tre hovedområdene byr på veldig forskjellig geografi, samt at det ligger ikke mer enn en times biltur fra Bodø AFB (mao kort transittid for fly med base Bodø ca 5-10 minutter), noe som gir lang «playtime» for flyene over målområdet. Ukene i Bodø gikk fort og samtlige elever bestod de to teorieksamenene.

Del en av grunnkurset inneholder

kun DRY kontroller (ikke bombe-drop, kun flyging), og minst 50% av dem med SK-60 (også kjent som SAAB-105) flydd av Svenske Flygskolan. Dette medførte at elevene hadde relativt mange kontroller ila Bodø perioden, over 20 i tallet for alle elevene.

Man har de siste årene valgt å stykke opp del en og to av kurset, da med sommerferien imellom. Dette begynte egentlig kun med en praktisk splitting pga mangel på ressurser, men viste deg å være veldig positivt mtp elevenes faglige utvikling og prestasjon mot slutten av kurset. Dette har bidratt til at man har valgt å fortsette etter denne malen de siste årene.

TSgt DV (USAFE AGOS) veileder Lt Iver Vestre

TSgt DV (USAFE AGOS) veileder Lt Iver Vestre.

Del to ble gjennomført med utgangspunkt Bardufoss AFB, der elevene i god Hær-stil ble forlagt på flermannsrom på en kondemner kaserne (i motsetning til Bodø hvor alle elevene hadde eget messerom). Dette la imidlertid ikke en demper på stemningen. Med utgangspunkt Bardufoss hadde elevene tre OPer de rullerte mellom. En OP med LIVE bombing i Setermoen Skytefelt (Livelt), integrert med skarp Artilleri og BK skyting. De to andre OPene bød på samvirke scenarier, begge «DRY». Ett scenario innenfor rammen av Panserbataljon i Angrep over Rundhaug, og det andre et escorte scenario i omr Bjerkvik.

I begge scenariene skulle elevene være FAC-JTACen for den respektive avdelingen.

I Livelt fikk alle elevene kontrollere leveranse av skarp våpenlast fra fly mot bakkemål. Ammunisjon som ble sluppet ila del to perioden inkluderte GBU-12 (Laserstyrte 500lbs bomber), MK-82 (General Purpose (GP) bombe 500lbs), guns (20mm MK på F-16) og BDU-33 (kald bombe med røyksats for markering av treffpunkt). Selv om alle liker å bombe mål skarpt, så er denne skarpe delen ansett som det enkle ved del to av kurset.

Samvirkescenariet på Rundhaug med Panserbataljon i angrep ansees som det mest utfordrende og lærerike. Det å kunne legge en god plan for bruk av flystøtte i en manøverbataljons angrepsplan, og å gjennom-

føre den faktiske kontrollen av fly-leverte våpen inn som del av en manøverbataljon angrep, er utrolig komplekst og utfordrende. «Alle» sier under tilbakemeldingen etter Rundhaug scenariet at det var svært utfordrende, og særdeles lærerikt.

Som avslutning på kurset gjennomførte vi også i år en middag i Befalsmessen ved 139LV, Bardufoss. Middagen ble etterfulgt av baråpning og dertilhørende god stemning. Under middagen ble det utdelt vitnemål til samtlige som bestod grunnkurset (alle tolv elever bestod). Fra i år av har vi også innført to beste-mannsdiplomer. En for beste elev teori (Academic Excellence) og en for beste elev (Distinguished Graduate). Begge utmerkelsene tilfalt Løytnant Nichlas Pedersen, Sverige.

Oppsummert så kan Artilleriskolen konstatere at året gjennomføring av Grunnkurs FAC-JTAC ble vel gjennomført. Flystøtteseksjon takker alle involverte.

Flystøtteseksjon ser frem til Grunnkurset i 2012, hvor det også skal gjennomføres Bi-Annual inspection av et STAN TEAM fra US Joint Staff (jfr JTAC MOA).

AOF - Referat årsmøte 2012 - 2011

Av Jan Petter Huseby, formann AOF

---

1. Innkalling og sakliste ble godkjent.
2. Som ordstyrer ble valgt Jan Petter Huseby. Som referent ble valgt Egil Bakke.
3. Styrets årsberetning ble behandlet. Styret registrerer tilfredshet i forening- en mht aktivitetsnivå og variasjon i programmet. Ellers er Saluttkurset nå en innarbeidet del av virksomheten, og etter mye arbeid nordpå er det tatt beslutning om opprettelse av en lokalavdeling på Setermoen med navnet AOF-Nord. Opprettelsen er planlagt ila juni 2011. Styret har markert 75 års jubileet til Artillerimerket av 1936, og det er med stor tilfredshet at vi har fått bekreftet at merket fortsatt lever og kan brukes, selv om det ved en inkurie har falt ut av merkeoversikten. Premiering av de beste innleggende til NAT har også fungert etter hensikten – det er merkbart bedre tilgang på stoff til bladet nå for tiden. Årsmøtet mente imidlertid likevel at omfanget av premiering ikke bør overstige dagens nivå.
4. Regnskapet ble gjennomgått og godkjent.
5. Behandle innkomne saker
  - 1 «Det foreslås at Artilleriets offisersforening skifter navn til Artilleri- foreningen.» Forslaget ble ikke godkjent.
  - 2 «Det foreslås at styret går over til å bruke e-post til medlemmer som har dette.» Forslaget tas til følge, men det vil ta noe tid å få inn alle e-post- adressene og iverksette ordningen.
  - 3 «Artilleriets offisersforenings fond avvikles, slik at foreningens økonom- iske midler sees under ett.» Forslaget ble ikke godkjent.
Årsmøtet ba om at styret informerte om antall fond og statutter i NAT, slik at det ble alment kjent og repetert hvilke fond vi har, hva de skal brukes til og regler mv rundt dette. Årsmøtet mente videre at forening- ens midler i hovedsak bør gå til egen virksomhet, og at det utover dette gjøres slik at fondene brukes til områder de er tiltenkt.

Styret orienterte i denne forbindelse at man har greid seg med drifts- midler til nå, og at det derfor ikke har vært nødvendig å bruke noe av fondene foreløpig. Videre synes det klart at man kan hevde at den problematiske situasjonen som lå til grunn for pengegavene som i sin tid ble gitt til de opprettede fond, ikke like klart synes å være tilstede i dag. Det kan sogar spørres om den vanskelige situasjonen på disse områder noen gang vil komme tilbake. Dette lå bak forslaget. Årsmøtet endte likevel opp med at fondene skal drives etter de statutter de er opprettet etter.

- 4 «Det foreslås en tilføyelse til foreningens vedtekter: «Styret disponerer foreningens midler, og rapporterer om bruken av disse til Årsmøtet.» Forslaget ble ikke godtatt. Vedtatt budsjett på Årsmøtet skal i hovedsak følges. Dersom det er mindre saker i størrelsesorden 5-10.000,- som er nødvendige ifm tiltak/gjøremål mv ifm en spesiell sak, tar styret en beslutning og forholdet orienteres om på neste årsmøte. Men hovedregel er at budsjettet gjelder og skal holdes.
- 5 «Foreningens beholdning av slips, jakkemerker, mansjettknapper osv, som pr. 31. mars 2011 er bokført med kr 18.598,- skrives ned til kr 1.» Forslaget tas til følge, men med en justering: Beholdningen skrives ned til kr 0,-.
- 6 «Det foreslås at AOF sine vedtekter, §8 annen setning endre til «Regnskapet avsluttes pr. 31 mars.» Forslaget tas til følge, men med en justering: Regnskapet avsluttes pr. 28. februar. (Dette for å muliggjøre utsending av regnskapet sammen med øvrige årsmøtepapirer).
- 7 «Det ønskes redegjort for status når det gjelder AOFs og NATs arkiver, gjennomføring av vedtak og oppfølging av avtaler med mer, samt evt tiltak når det gjelder ajourføring og ivaretagelse av AOFs og NATs arkiver.» Styret orienterte om at NAT i mange år var de eneste arkiver man hadde (der trykkes jo bl.a både årsmeldinger, regnskap og referat fra årsmøter), og at ordningen med å sende 1x av hvert nummer til Riksarkivet har fungert i en årrekke. Tidligere når man hadde et høyt antall medlemmer som tjenestegjorde i staber, så var ikke arkiv-spørsmål noe problem. Da hadde man jo daglig tilgang til arkiver dersom man trengte kopier av aktuelle skriv og notater. Etter bl.a nedleggingen av bl.a Forsvarets overkommando begynte for rundt 10 år siden, ble med ett arkivtilgangen borte. Dette var ikke merkbart til de første årene, men når foreningen tidligere i år trengte dokumentasjon rundt Artilleri- merket fra 1936 samt dokumentasjon rundt modellkammeret på

Haslemoen, ja så måtte vi kontakte medlemmer som kunne tenkes å ha en del av disse dokumentene. Hadde ikke foreningen fått hjelp av Ob Gamst, hadde mange dokumenter ikke latt seg oppdrive. Fra de videre drøftinger ifm denne saken under Årsmøtet, kom det fram at foreningen etter krigen har vært gjennom flere runder med meget skiftende tider, der foreningen nesten har ligget brakk noen år før man fikk interesserte personer inn i styret igjen. Årsmøtet uttrykte stor tilfredshet med styrets arbeid, men pekte på at arkiv-funksjonen er så vidt viktig at styret må se nærmere på tiltak rundt dette. Styret ble bedt om å orientere om framdrift på neste Årsmøte.

6. Fastsette medlemskontingent: Kontingenten ble vedtatt å fortsatt være kr 150,- pr år.
7. Styrehonorarene ble vedtatt uforandret: Formann får 3.000,- , og Sekretær og Kasserer begge kr 2.000,-. Det ble tatt opp at bl.a reiser for styremedlemmer over tid kan medføre relativt store beløp for den enkelte. Årsmøtet godkjente derfor at bensinpenger/bompenger tilsv kan utbetales ifm reisevirksomhet. (Budsjettpost til administrative utgifter er ment å dekke mye av behovet her, og dekker også bl.a et par brødskiver og en kaffekopp mv til den enkelte ifm utflukter/turer).
8. Budsjett for 2011-2012: Budsjettet ble vedtatt med mindre justeringer – se vedlagt godkjent budsjett. (Av endringene kan nevnes bl.a: Budsjettpost med ytterligere kr 10.000,- til Høytorp fort utover de allerede bevilgede kr 15.000,- ble strøket. Budsjettpost til souvenirs ifm artillerimerkets 75 års jubileum ble lagt inn med kr 2.500,-)

10. Valg ble foretatt:
 Det nye styret for 2011-2012 fikk følgende sammensetning.
 (De som var på valg i år står anført med bold skrift)

		Valgt for:
Formann	Maj Jan Petter Husebye	2010-2012
Sekretær	Kapt Egil Bakke	2011-2013
Kasserer	Oberst Rune Hoksrød	2010-2012
Styremedlem	Maj Tom Sletner	2011-2013
Styremedlem	Major Ronny H Solsvik	2010-2012
Styremedlem	Fenrik Stein Auestad	2011-2013
Styremedlem	Ulf-Omar Gjersøyen	2010-2012
Revisor	Oblt Oddvar Wæhler	2011-2013
Revisor	Kapt Finn E Engzelius	2010-2012
Valgkomité	Styret gitt fullmakt til å være valgkomite inntil det eventuelt kan finnes villige personer til å være valgkomite.	

Oslo 08.05.2011

<i>Egil Bakke, Referent</i>	<i>Jan Petter Huseby</i>	<i>Rune Hoksrød</i>	<i>Ronny Solsvik</i>
<i>Referent</i>	<i>Formann</i>	<i>Protokoll-uitne</i>	<i>Protokoll-uitne</i>
		<i>nr 1</i>	<i>nr 2</i>

Som vanlig er man ikke nådig ifm Ordenspromotionen. Som belønning etter en «kvalifisert og nådeløs gjennomgang av kandidatens gjøren og laden» gir den nyslåtte ridder som belønning «at evig innkalles til Stae Barbarafeiring for resten av sitt liv.»

Stae Barbara på Rena 2011

Av Jan Petter Huseby, Formann AOF

Det skal normalt ikke mye forandring-er til før de fleste mennesker reagerer med skepsis og motvilje, men det hender også at visse typer forandringer får oss til å bli nysgjerrige på hva som nå er i gjære. Det var dette som skjedde da årets invitasjon droppet ned i postkassen. For riktignok fulgte oppskriften så langt det som i uminnelige tider har vært tradisjonen: Invitasjoner sendes ut 4.

oktober, betalingsfrist for deltagelse er 4. november og arrangementet går av stabelen 4. desember. Menyene skulle også være uforandret (Aspar-gessuppe, svinestek samt is til dessert). Så langt var alt vel – men hva skjedde med programmet? Alle poster i programmet var skrudd tre timer bakover i tid, dvs alt startet tre timer før vi var vant til! Hva skulle dette bety? Vi visste jo at det har

forekommet tidligere at Stae Barbara en sjelden gang får storfint besøk, og lurte et øyeblikk på om kanskje årets arrangement var velsignet med dette, slik at retur til residens øverst i Karl Johan kunne la seg gjennomføre i skapelig tid. Men alt annet så helt normalt ut, og det syntes derfor ikke helt klart hva som var hensikten med endringene eller hvorfor de skulle gjennomføres. Vi skulle derimot bli gledelig overrasket. Det hele dreide seg om å innføre trippel sommertid på en eneste, men samtidig viktig dag i desember, slik at de fleste av oss som ellers har snublet inn på rom mellom kl 02:00 og 04:00 etter samvær i messa nå kunne legge inn årene mellom kl 23:00 og 01:00. Det blir også mindre utfordringer med å komme seg opp dagen derpå på denne måten. En helt elegant løsning som bør fortsettes i det videre. Man får mye bedre tid til samtaler i messa etter middag og ordenspromotion på denne måten. Men justeringene mht tidspunkt for programpostene var ikke det eneste nye: Nytt var også at løsning med ordenpromotion i garasjehaller etter modell fra ekserserhallen på Haslemoen, nå var erstattet med innendørs aula-gjennomføring. Dette innebærer at de gamle og møysommelig snekrede 3x3 meter trerammene med pergament som var like sirlig malt av artillerist og tidligere kavalerist Anders Dahl, nå var erstattet med kulisser som var like fine, men som

bare tok en brøkdel av tiden å rigge opp. For vi skal huske på at ressursbruk på alle områder i Forsvaret stadig sees nærmere på, og i så henseende er det både hensiktsmessig, tidsbesparende og også kostnadsbesparende klokt å endre sted for ordenspromotionen. På den nye måten slipper man også tidkrevende vedlikehold av trerammene og gjenliming og reparasjonsarbeider som stadig trengtes ifm de gamle kulissene. Man slipper stor plass for å lagre kulissene som for øvrig bare brukes en gang pr år. Man slipper å fyre skikkelig for kråkene i to dager før 4. desember slik at tilskuerne i hvert fall får et lunkent lokale å sitte i (varm på ørene og kalde på beina), og man slipper på toppen av dette også å arrangere busstransport fra messa til og fra ordenspromotionen pga avstanden opp til garasjehallene og glatt føre for innesko utendørs på isete underlag vinterstid. Til dette kommer at aula-gjennomføringen gir større bilde på storskjerm mht de utrolig artige videosnuttene Stoormæster Cato Harviken & kompani stadig lager for oss, og at også lyd og akustikkforhold i aulaen er langt bedre enn i en garasjehall. Det har vært noe justeringer ifm fyrverkeriet tidligere også, men dette ser nå ut til å finne sin mer eller mindre faste plassering i programmet rett etter middagen og utenfor lokalet, når man likevel er på vei samme retning ifm forflytning til messa.

Saluttbatteriet mellom bygg for Babara-mottagelsen (til venstre) og Ordenspromotionen (til høyre). Kort vei til matsalen herfra gav virkelig «compact games» og innsparing av tid ifm forflytning av personell.

Flott fyrverkeri forsterker stemningen.

Dette gir større stabilitet i menneskemengden, færre flyttinger av personell totalt og en bedre oversikt over hvor deltagerne befinner seg til enhver tid.

I sum og til sammen skylder vi å gi honnør til Stoomæster, Collegiet og Administrasjonen for disse endringene. Vi opplevde et fullblods Stae Barbara, men på en smartere og mindre ressurskrevende måte enn tidligere. Dette berger for at Barbara-tradisjonens lange aner - som vi for øvrig skal takke Ob Th Gamst for at tidlig kom inn på et riktig spor - kan fortsette langt inn i framtiden. AOF har for øvrig de siste årene registrert en viss historieløshet fra spesielt den yngre del av befalskorpset mht forskjellige ting rundt Barbrafeiringen, og vil se nærmere på om det kanskje bør skrives litt mer informativt om Stae Barbara i en artikkel i NAT senere.

Men det skjedde mer på Barbara i år, og det var veldig mye bra her også: Ridderne ble som vanlig tatt med på eget ridderarrangement, og Det Lille Bryggeri som nå forsøker på nytt for fjerde gang med Per Walmsnes ved roret har faktisk stablet seg opp på beina selv om det er forsiktede skritt i starten. Per gjennomførte selv en så underholdende og innlevelsesrik orientering at vi måtte hente ned smilebåndet fra loftet etterpå. Vi har vel ikke ledd så mye på lange tider. En så forteller-kyndig kar skal man lete lenge etter, for historiene fortelles på en måte slik at man nesten tror de er sanne. Ikke nok med det – ølet de lager smaker minst like godt, og langt bedre enn Atna-bryggeriet lenger opp i dalen var de fleste enige om. Bjønn-øl og Birkebeiner er solide brygg, og sammen med et par andre typer (bl.a Gaup-øl) har man hele sortimentet øl-sorter man trenger

innenfor nisjen tusser, troll og gamle-dager. Å tre inn i lokalene til DLB (Det Lille Bryggeri) er som om en eventyrenes drikkevannskilde som åpenbares for de besøkende, nesten lik Putte i Blåbærskogen av Elsa Beskow: Tross små forhold virker alt større og bedre enn vanlig – spesielt når man får tappe seg eget øl fra beholdere på flerfoldige kubikkmeter, eller at du får servert en Birkebeiner med tilhørende historier - det tar fort helt av. DLB har kommet så langt nå at salg er i gang både i Oslo og på Elverum.

Men Barbara er ikke bare riddere – alle de andre deltagerne skal også underholdes eller ha program, og dette gjøres parallelt med at ridderne får egen utflukt. Rena legger stor vekt på dette, for det er nemlig gleden for den enkelte ved å føle seg ivaretatt under hele arrangementet som gjør mye av Barbara på Rena.

Per Walmsnes kan få steiner til å le. Vi holdt på å ramle av stolene av latter!

Oberst Gamst holdt som vanlig en st; og sikker tale, og overrekker Artilleriinspekt;ren en flaske 44302 Salut Aquavit.

I messehallen: Høy stemning også her – Barbara er noe helt spesielt.

Bengt Henriksen og Ivar Viddal i strålende humør. På Barbara tas alltid Artilleri-serviset med Artillerimerket av 1936 fram for å gi høytid tundt kaffen.

Alle hører til, det er morsomt å høre historier fra garnisonen i året som gikk, og det gir både glede og munterhet å møte kollegaer og nye og gamle kjenninger man ikke har sett på en stund. Man reiser alltid fornøyd fra Rena, mett av inntrykk, et par adresser rikere, en avtale eller to er inngått med personer man har kommet i snakk med – kort og godt stemmer tingene når vi setter strek utpå natten mellom 4 og 5 desember. Og vi er meget fornøyde i det vi skrur oss tilbake til hverdagen morgenen etter, i full forvisning om at det også neste år vil bli et like hyggelig Barbara. Det er slik det skal være, og det er slik vi ønsker at det skal være. Rena er også meget påpasselige med å gi industrien tid ifm feiringen, og kanskje skal industrien få litt bedre tid enn de har fått til nå? Dette er forhold Rena allerede har signalisert at de vil se nærmere på. Vi gleder

oss i hvert fall stort over at vi fikk klare opp og inn i den nye Archer som ventes innført fra neste år av, og som vi trolig også får overvære skarpskyting med neste år.

Siden vi så langt bare har kommet med skryt for alt det som gikk bra: Som et lite mulig forbedringspunkt til neste år utover noen mindre saker vi allerede har tatt opp med Administrasjonen, kan nevnes at tidligere års fakler gatelangs alltid sto utplassert med jevne mellomrom og på linje så nøyaktig at man enkelte år kunne sammenligne det med snorrette forhold i Versailles. Om vi kunne bevege oss litt i retning det igjen, er vi på ny på vei tilbake til et arrangement som gir et absolutt prikkfritt inntrykk. Stor takk til Stoormester Cato Harviken, Collegiet og Administrasjonen for nok et aldeles flott og givende Stae Barbara arrangement.

Imponerende syn inne i hytta på Archer. Her en smilende PM Hustad.

David Randby hadde en egen fortellerevne og mange gode historier.

NORMASH – Det norske feltsykehus i Korea

Av Jan Petter Huseby, Formann AOF

Normalt er det enkel servering – en kaffekopp og noen skiver brød, som får prioritet etter at foredraget er ferdig på foredragskveldene i foreningen. Kvelden den 13.10.2011 skulle bli noe annerledes. Foredraget om Regionfelt Østlandet måtte utgå pga forfall, og istedenfor fikk vi et foredrag om NORMASH – det norske feltsykehus i Korea. Og folket ble bare sittende og høre på foredragsholderen, en hel time etter at fore-

draget var ferdig. Hvordan kan det ha seg?

Jo, noe av årsaken var vel at kveldens foredragsholder (David Randby) selv hadde tjenestegjort der, men det var nok måten han la det fram på som fenget oss. For de som har vært på teater og sett enten Evangeliet etter Markus eller nå sist Abreham's barn, ser man hvordan en person alene kan fengsle tilhørerne med sin væremåte og fortellerevne.

Randby skrev dagbok mens han var der, og alle disse notatene ble senere til en bok som han nå leste opp bruddstykker fra for oss, og så knyttet nærmere kommentarer til. Sammen med eldgamle bilder på plastikkslider (vi fikk heldigvis liv i overhead'en vi hadde fått tak i) var det meget interessant å følge beretningen om hvordan livet artet seg ved feltsykehuset.

Randby introduserte seg selv og forklarte hvordan han som svært ung frivillig ble sendt til Korea. Han ga videre en kort gjennomgang av situasjonen fra 1950-53, fortalte om general Mac Arthur, historien rundt the Pusan perimeter, landgangen ved Inchon med tidevannsforskjeller på opp til 10 meter, og at man så kjeppjaget nord-koreanerne helt opp til Kina før det snudde igjen. Videre at

Bilder fra Korea-krigen.

man senere fikk skillelinjen ved «the 38th parallell» der dagens grense går, og nærmere om det hat og den mistenksomhet som fortsatt råder mellom nord og sør.

Det var virkelig forsiktig standard den gangen, med store og kalde duktekt. Klimaanlegg fantes ikke, og på vinteren gjorde man så godt man kunne for å gi pasientene en frostfri tilværelse: Bensin-aggregater ble nyttet for å få varmluft innunder duken, men det var små reguleringsmuligheter og i praksis var det vanskelig å skille mellom varmt og veldig varmt. Ekstra kaotisk ble det nattertid hvis aggregatene gikk tom for drivstoff. Da måtte man ut uten lys og famle i mørke hjulpet kun av et stearinlys for å se nok til å fylle på mer. Det hendte naturlig nok brannulykker fra tid til annen ifm dette, og av og til oppstod det også brann som følge av lekkasjer på utstyret som ble brukt. (Gummipakninger og annet var ikke det samme på tidlig 50-tallet som i dag).

Vi fikk også høre om en nokså utrolig autoritets-respekt den gangen: En skadet datter ble bragt av moren sin til feltsykehuset, men i tumultene som eksisterte her ikke langt unna frontlinjene ble resultatet at moren ble lagt inn, og datteren sendt hjem: Moren turde ikke gi til kjenne før dagen etter at det var oppstått en feil og takket så mye for oppholdet. Dette var bare ett eksempel på at språkutfordringer kunne gi misfor-

ståelser. Men det gikk som regel bra, og heldigvis gikk det også bra med datteren i dette tilfellet fikk vi vite. Ellers fungerte det norske feltsykehuset upåklagelig, og hadde faktisk helt overlegen hygiene og ikke minst overlevelsessevne for de skadde som ble lagt inn der hvis man sammenligner med de andre nasjoners feltsykehus. Nesten alle kom fra det med livet i behold. Men enkelte ganger var det sterk kost å ta imot lemlestedede kroppar uten armer og ben, mer døde enn levende ved ankomst. Påkjenningene ved å tjenestegjøre i Korea var stor, men ble ifølge Randby vesentlig mindre ved at samholdet i avdelingen var eksepsjonelt godt. Alle hadde sin plass, og alle måtte

fungere for at hele sykehuset skulle klare driften og pasientbehandlingen. Den gjensidige avhengigheten gjorde at man hele tiden var motivert for å stå på, og de til sammen 623 personene som tjenestegjorde her fra 1950-53 har virkelig gjort en hederlig innsats.

Sør-koreanere må være verdens mest takknemlige folk, fastholder Randby: Alle de norske som tjenestegjorde i NORMASH fikk på en måte Korea i sitt hjerte etterpå. Og Sør-Koreanerne har aldri sluttet å takke veteranene for innsatsen: hele tre ganger har de vært over på spesialarrangementer i Korea i tillegg til alle de andre mer vanlige turene.

Unge Randy var i Korea 19 år gammel. Forsvaret sørget for sertifikat til han.

Veteranene har betalt reisen til Sør-Korea, og myndighetene i Sør-Korea har betalt resten. Oppholdet har vært fylt med dette program med alt fra æresbevisnings-sermonier, turistturer til aktuelle sightseeing-mål, og naturlig nok også besøk til det stedet der NORMASH i sin tid lå: Nå er det en storby der, men man har "holdt av" et lite område der leiren lå, som ingen får lov til å bygge noe på. Rester av noen gamle bygninger mv står fortsatt der til minne om den norske innsatsen.

Men Korea er og blir et paradoks og et eksempel på at enkelte styreform-er ikke fungerer særlig godt: Mens Nord-Korea på 70-tallet utviklingsmessig lå foran Sør-Korea, er Nord-Korea etter vanstyre av dimensjoner idag blitt en helt utarmet stat med et undertrykket og bokstavelig talt underernært folk. Sør-Korea derimot har blomstret og er idag en av verdens fremste industri-nasjoner. Sør-Korea har hele tiden jobbet for dialog mot nord, men har stort sett møtt bare kalde eller iskalde skuldre i retur. Alle de sørfra-sendte hjelpe-forsyninger via luftballong-løsninger med alt fra varme ullsokker og annet som folk i nord kan bytte til seg mat med – har imidlertid ikke blitt sendt i retur. Disse hjelpesendingene har utrettelig blitt sendt fra sør til nord, og gir kanskje håp hos det undertrykte folk i nord om at det en vakker dag kanskje skal bli deres tur til å

oppleve demokrati og frihet. Etter at vi denne kvelden hadde sittet vel og lenge og fått høre på talløse historier fra Randby, fikk vi invitasjon til å delta på årsfesten til Koreaforeningen noen uker senere. Tre av oss planla å delta, men to ble dessverre forhindret fra å møte: Årsfesten ble arrangert på Artilleriloftet over fanehallen på Akershus festning og var et meget verdig selskap. Ambassadøren var tilstede, Forsvarets veteranadministrasjon var tilstede, og et større antall veteraner og koreanere også. Den fineste koreanske mat ble servert, og flere minnetaler ble framført. Formann Nils Egelien holdt en utmerket regi på det hele, og tok oss gjennom programmet på en motiverende, munter og bestemt måte.

Vi takker Randby, Egelien og Koreaforeningen så mye for både foredraget for AOF og for samværet på den hyggelige årsfesten. Dersom man ønsker å lese mer om dette emnet, kan f.eks boka «NORMASH – Korea i våre hjerter» fra 2010 utgitt av Koreaforeningen være en god start.

Gratulerer også til David Randby som fyller 80 år om litt.

Jan Petter

Koreqforeningens møte på Artilleriofiser over fanehallen.

Ivaretakelse – fra ord til handling

Av Major Roy Nordfonn, S-1 Artilleribataljonen

Det er skrevet mange og kloke ord om hvordan vi i Hæren og Forsvaret skal ta vare på våre veteraner, kolleger og hverandre. Ikke bare de stereotypetype Afghanistan-veteranene som har behov for ekstra støtte og hjelp når de kommer hjem fra krigen, men også om hvordan vi skal ta vare på hverandre i den daglige tjenesten hjemme i Norge.

Foreløpig har det vært vanskelig å se de konkrete resultatene av dette arbeidet. Familienkoordinatorene, veteransenteret på Bæreia, mellomlandingsprosjektet, medaljeseremonier og erkjennelse av erstatnings- og oppfølgingsansvar er kanskje de som er mest synlig i tillegg til «gjeninnføring» av Krigskorset.

Artilleribataljonen i Brigade Nord er en av flere avdelinger som har hatt Familienkoordinator i flere år, men som samtidig har opplevd det vanskelig å omsette øremerkede midler til faktiske tiltak som treffer. Årsakene er flere, men det er ikke tvil om at noe av grunnen er rigide og lite koordinerte regler både i Forsvaret og i Skatteetaten.

Samtidig er det slik at ivaretakelse av familier og pårørende har fått langt større fokus enn å ta vare på den enkelte ansatte som har vært ute. Forward Air Controller (FAC) og Joint Terminal Attack Controller (JTAC) er betegnelser på offiserer som er sertifiserte spesialildledere. Forenklet sagt er det disse offiserene som sammen med resten av sin patrulje bestemmer hvor den tunge ildstøtten i form av luftbårne bomber/raketter og artilleri- eller bombekastergranater skal treffe. Artilleriet har sendt slike offiserer i internasjonal tjeneste i krigs- og konfliktområder i mange år, og siden Norge startet deltakelsen i Afghanistan-krigen har flere titalls spesialildledere fra Artilleriet deltatt i tildels svært krevende operasjoner. Noen har opplevd meget sterke scener.

Dette er nøye selekterte, ressurs sterke og dyktige befalingsmenn som har løst sine oppdrag på en utmerket måte. Enkelte er tildelt utmerkelse og dekorasjoner fra andre nasjoner etter å ha støttet avdelinger fra disse landene i kritiske situasjoner.

Artilleriet har en sterk tradisjon og avdelingskultur gjennom sin årlige feiring av artilleristers skytshelgen, St. Barbara. Fjerde desember hvert år møtes artillerister til både faglig og sosialt program, med tilhørende oppmerksomhet til de som har levert prestasjoner som fortjener oppmerksomhet. Artilleristenes valgspørsmål – Gjør rett, frykt ingen! – er et utmerket konsentrat av de holdninger, verdier, ferdigheter, egenskaper og krav som forventes av og stilles til offiserer.

Artilleribataljonen ønsker å gjøre rett, og har derfor tatt et initiativ til å ta vare på våre. Gjennom handling og praksis. Vi kontaktet derfor alle befall som har deployert til Afghanistan som FAC/JTAC med/for artilleriet til en egen samling i forbindelse med årets feiring av St. Barbara. Fremmøte var satt til ettermiddag/kveld fredag andre desember, med uformell samling i Norges kanskje mest tradisjonsrike befalsmesse. Lørdag startet programmet med en omvisning i Setermoen leir, som har gjennomgått enorme endringer siden år 2000. Deretter bød programmet blant annet på velkomst fra bataljonssjef, oberstløytnant Ole Kristian Karlsen, som også informerte om Artilleribataljonen og feltartilleriet i dag og nær fremtid. Orientering og diskusjon om fag-

tjenesten for FAC/JTAC og tilhørende materiell og utvikling hører naturlig hjemme i et slikt program, og her fikk de inviterte diskutere med sine egne, på sitt eget «stammespråk.» En generell diskusjon rundt fenomenet ivaretagelse fikk vi også gjort, i tillegg til god anledning til å snakke om hva

den enkelte driver med og hvordan man har det. Lørdag kveld ble det offisielle programmet avsluttet med en enkel middag, hvor den enkelte fikk overrakt det nye kvalifikasjonsmerket som synliggjør statusen som FAC/JTAC. Deretter var det «fri strid» sammen med gamle og nye kolleger i messa. Søndagen var det satt av tid til individuelle samtaler og kontroll/opp-

datering av rulleblad. P3 (personellsystemet) var dessverre utilgjengelig, så dette ble en kort post. Det gav desto bedre tid til å forberede seg selv og finstasen for årets feiring av St. Barbara samme kveld.

Artilleribataljonen har derfor besluttet å gjenta dette neste år, og vil på nytt invitere til samling i sammenheng med feiringen av St. Barbara den 4. desember.

Alle bilder levert av JTAC-laget i OMLT 4, unntatt bilder av kvalifikasjonsmerker (levert av Flystøtteseksjonen/ Artilleriskolen/Hærens Våpenskole), Artilleribataljonens logo (Forsvaret) og St. Barbara-illustrasjon (artilleri.com).

Roy Nordfonn, tlf 970 49 101,
rnordfonn@mil.no

De offiserene som hadde anledning til å møte gav alle uttrykk for at dette initiativet var meget velkomment, og at det opplevdes som svært bra. Vår oppfatning er at artilleriets feiring av St. Barbara er ivaretagelse i praksis. Her møtes artillerister fra alle nålevende generasjoner, og det er en utmerket arena for å møte gamle og nye kolleger, snakke samme språk, dele erfaringer, få faglige oppdateringer og rett og slett føle seg inkludert.

KURS I UTFØRING AV SALUTT

MED 7,5 CM FELTKANON M1901 OG 10,5 CM FELTHAUBITS M101

KONGSVINGER FESTNING **Fredag 27 – lørdag 28 april 2012**

Kurset omfatter:

- Formelle regler for utføring av salutt
- Beskrivelse av 7,5 cm feltkanon M1901 og 10,5 cm felthaubits M101 (M2A1)
  - Ordregivning og betjening av kanonene med kanoneksersis
  - Ammunisjonstjeneste, sikkerhetsbestemmelser og klikkprosedyre
    - Ladeprosedyre og avfyring av salutt
    - Forflytning, puss og vedlikehold

Militær forpleining og innkvartering.
Fredag 27 april inviteres det til felles middag (salutt-taffel)
for kursdeltagere, instruktører og gjester.

Kursavgift er kr. 1.700,-.

Påmeldingsfrist 28 februar 2012.

Ta gjerne kontakt for nærmere opplysninger:
Rune Hoksrød, Landingsvn. 44, 0767 OSLO
e-post: rune@artilleri.no

Hjerkinn prosjektet, del II

Av Jan Petter Huseby, formann AOF

Hjerkinn prosjektet – Norges største naturvern- og tilbakeføringsprosjekt noensinne!

Man kan spørre seg om det å gå manngard kanskje er litt «steinalder», men den gang ei. Manngard er faktisk det beste som finnes – i hvert fall foreløpig. Flere firmaer har tilbudt Forsvaret innretninger og maskiner som skal finne blindgjengere og eksplosiver, men ingen forsøk hittil er foreløpig i nærheten av å gjøre det så godt som vanlige mennesker som går manngard – derfor gjøres fortsatt tingene på gamlemåten noen (ti)år til. Det er til enhver tid mellom 150-170 soldater som deltar i ryddearbeidene. Forsvaret tar godt vare på dem og organiserer meget verdtsatte velferdstiltak mv for dem (snacks, skolebrød, treningscenter, bordtennis, fisketurer mv. Det arrangeres også moskus-safari via Fjellstua). Velferdstiltakene er en meget god investering – tar vi f.eks siste uke, så har styrken på oppunder 170 mannskaper bare hatt kun 2 delvise (!) Mannskapene er forlagt i forlegnings-facilitetene nede ved Hjerkinnhus, og det er organisert vakthold og streifvakter for å ivareta

sikkerheten også natterstid. De fleste ansatte her oppe er sivile, og de som ikke bor i nærheten fra før er forlagt på Fjellstua, på Hageseter camping og på det nye Furuhaugli Turisthytter etter det vi får vite.

Pga ressurstildeling letes det etter blindgjengere og eksplosiver kun fire dager i uka – noe tid går bort ifm transport til/fra soldatenes tjenestesteder. Mange kommer fra Nord-Norge (Ingeniørbataljonen var her denne uken), men også mannskaper og befalsskoleelever/UB-kurs-elever fra Sjø og Luft er med. Dersom mer midler hadde vært tilført, kunne man utvidet tiden med en dag til fem lete/rydde-dager i uka (25% økning) og således fått gjennomført prosjektet noe raskere. Inntil videre er det vurdert slik at rydding på dagens nivå gir en hensiktsmessig balanse mellom ressursforbruk, tidsforbruk totalt og slitasje på personellet.

Hjerkinnhus.

Samarbeid med sivile har også hele tiden vært tungt vektlagt, og det samarbeides bl.a med ornitologer, Norsk institutt for naturforskning (NINA), Villrein-nemda, Norsk Institutt for vannforskning (NIVA) mv, for å sikre at alle dyrefaglige og naturvernfaglige spørsmål blir hensyntatt. Bl.a er en del av våtmarksfuglene spesielt sårbare arter, spesielt Tårnfalk, Trane, Storlom og Myrhauk. Det hender også fra tid til annen at man oppdager kulturminner i området – da gjelder med en gang flere restriksjoner: Bl.a må sprengning av blindgjengere gjøres langt unna, ev vurdering for varig vern blir iverksatt av sivile myndigheter osv osv. Det er også beredskapsutstyr for ev forekomst av akutt forurens-

ing av vann eller grunn, og selvsagt også prosedyrer rundt hva som skal gjøres, hvem som skal varsles osv ved inntreff av slike hendelser. Ellers kan det også nevnes at fotograf og filmmaker Geir Olav Slåen har fått laget en film fra området Hjerkinn («Trolljegeren») slik at informasjonssiden i sin videste form ut mot samfunnet også på denne måten har et talerør. Fotografen vant for øvrig anbudet ifm fotoarbeider for Hjerkinnprosjektet, og har foto-oppgaven i en 5 års periode. Informasjonsmatriell ifm Hjerkinn-prosjektet har derfor til enhver tid det bildematriell de trenger. Det militær-sivile samarbeidsomfanget er ikke bare stort, men arbeidet innenfor de ulike samarbeidsområder foregår også på såvidt

permanent basis at enkelte organisasjoner og personer faktisk har fått tilhold inne på Hjerkinnhus (bl.a villrein-nemda). Hjerkinnhus er for øvrig hotell – døgnpris pr person er kr 400,- iflg reklameskiltet nede ved E6 - og driftes til daglig av Fjellstua. Passerer du Hjerkinngang og har behov for overnatting, har Hjerkinnhus hotell tlf 464 20 102.

Etter informasjons-briefen var neste post på programmet helikopterrekognosering innover i skytefeltet (vi fikk haik med et koordineringsoppdrag som likevel skulle gå). Med flott vær og vindstille som vi hadde, får man også tatt fine bilder og får ekstra god oversikt over det som er på bakken. Rolstadsetra lå der den alltid har ligget, og rundt om i feltet ellers var det aktivitet, både ifm HFK-sletta som det var tilkjørt jord og masse til, og ifm Grisungdalen og Svånådalen der rydde og lete-oppdrag pågikk. Fra helikopteret var det også veldig synlig i finværet denne dagen at bestanden av moskus må ha tatt seg betydelig opp de siste årene. Det var mange dyr her, og vi fikk med telelinse tatt «nærbilde» av noen av dem. Små stopp med koordineringer med de ulike avdelingene ble gjennomført, og på veien tilbake fikk vi øye på Dovrebanen retning Trondheim: Det var liksom aktivitet overalt vi så. Underveis la vi også merke til at enkelte trigpunkter fortsatt sto oppreist, andre hadde falt over på siden.

Mange av dem har – etter de siste tiår med besluttet uteblivelse av vedlikehold – falt sammen eller smuldret med tidens tann. Men det er jo litt forståelig også selv om det er en god del nostalgi ved disse gamle merkene: Vi foretrekker jo GPS nå for tiden – det går liksom litt kjappere. Likevel hadde det jo vært hyggelig om enkelte utvalgte punkter kunne få det nødvendige vedlikehold en gang hvert 10 år om ikke annet, bare slik at vi i ettertid husker hva et trigpunkt var for noe. Vi fikk også sett fra luften den nye «hytta» som er satt opp på Tverrfjellet bak Hjerkinnhus. Den skulle vi få egen befaring på etterpå.

Etter helikopter-turen rakk vi å hilse på Ekre – damen som bestyrer både Fjellstua og Hjerkinnhus hotell - som var innom administrasjonskontorene til Forsvarsbygg for en kort koordinering. Ekre har for øvrig gått Befalskolen for FeltArtilleriet (BSFA) tidligere, og er en myndig dame. Forsvarsbygg leier som nevnt ovenfor et større antall forlegningsrom hos Fjellstua og Hjerkinnhus hotell ifm de mange som jobber på Hjerkinngang-prosjektet, og i slutten av uka koordineres det nærmere om behov for antall rom påfølgende uke – det er alltid noen justeringer som må gjøres.

Utsikt fra den nye «hytta» som er satt opp på Tverrfjellet bak Hjerkinhus.

Fra «hytta» på Tverrfjellet.

Siste post på programmet var biltur bort til HFK-sletta og videre opp til den nye "hytta" på Tverrfjell. Først passerte vi bom-vakta, som var meget påpasselig med hvem som slapp gjennom og ikke. Turister som ville inn i feltet for å se måtte pent vente til all virksomhet inne i feltet hadde

oppheurt for dagen, men flere kom tidlig siden det var fredag og like før helg da man åpnet tidligere på ettermiddagen enn andre dager. Dette hang sammen med kortere virkedag fredag ifm behov for reisetid tilbake til soldatenes hjemmeavdelinger.

På HFK-sletta var det gjennomført mye leting allerede, og man hadde nå begynt å lete også på utsiden av feltet. Grundig og nitidig gikk hundeførere fra Forsvarets Hundeskole fram og tilbake med spesialtrene og sertifiserte hunder for å sjekke mot at hundene ev markerte funn. Beskyttelsesutstyr, merkeutstyr og rutiner var under full kontroll, og område for område ble merket som gjennomført og i orden.

Hundefører Frode Nyhagen med hunden Pluto.

Takk til hundeførerne Frode Nyhagen og Jo Lund, med hhv hundene Pluto og Asti – for en meget fin demonstrasjon. Vi så for øvrig også her flere små flokker med moskus utenfor gjerdet, bare 3-400 meter unna – det er merkbart flere dyr her nå enn i «gamledager» på 90-tallet.

Noen minutters biltur fra HFK-sletta kom vi opp til den «nye hytta» på Tverrfjellet vi hadde sett fra helikopteret. Hytta ser ved første øyekast nokså firkantet og «murstein-aktig» ut i formen, men når man kommer nærmere ser man at det er en meget forseggjort hytte. Hytta – om vi kan

kalle den det, er designet av arkitektfirmaet Snøhetta får vi vite, og under en «værhud» av stål, er det et større antall solide laftestokker som det er frest ut partier av for å lage en naturlig innfelt benk ute. Inngangsdøra til hytta ligger bak og litt på siden, og ser nokså beskjeden ut. Men når man kommer inn åpner virkelig verden seg. Alt i front er glass, og man har en fantastisk utsikt retning Snøhetta. Man ser dalene (Grisungdalen, Svånådalen og aner langt i bakgrunnen Grøndalen), Rolstadsetra og hele området som folk i området med rette kaller for en naturperle.

For det er virkelig en skjønn plass dette her, uansett når på året man besøker Hjerkind. Ellers har hytta innendørs noen meget fiffige amfiteater-utfreste sitte-rekker (som den ute, bare flere bak hverandre i høyden) slik at rundt 30-35 personer samtidig kan sitte inne å skue utover, i ly for vær og vind som det ofte er her oppe. Hytta har også egen peis slik at man kan lunke litt på temperaturen om man kommer hit en vinterdag eller ellers hvis man er forblåst, våt og kald. Hytta har kott på begge sider ifm renholdsutstyr mv. Det var veldig rent, pent og ordentlig her. På veien nedover igjen så vi et langt monster av et nokså stillestående tog. Det har seg nemlig slik at et tysk firma hadde fått kontrakten på å bytte ut skinnegangen på Dovrebanen, og «reparasjons-toget» kjørte derfor

Ekre – damen som bestyrer både Fjellstua og Hjerkinnhus hotell.

skyttel-trafikk fra Hjerkinns stasjon inn og ut til steder som skulle repareres mellom hver gang det kom et persontog i trafikk. Store mengder pukk, sviller og skinner går med til denne jobben som vil gå over noen år. Nede ved bommen begynte køen av ventende turister å øke – det var nå like før de slapp inn for å kunne bese området nærmere. Mht å unngå uønsket trafikk inn til nye Snøheim, er siste del av veien stengt. Man må gå ca en kilometer fra parkeringsplassen og inn til nye Snøheim dersom man vil besøke DNT-hytta.

Erfaringene til nå er at den praktiske organiseringen fungerer meget godt, og den vil trolig være slik også neste år (2012) når AOF legger en av sine utflukter til nye Snøheim. Etter mange år uten noe omtale av Hjerkinns i NAT, var dagens tur Del 1 mht å bringe mer informasjon ut til leserne om status her oppe. Del 2 kommer neste år ifm utflukten for medlemmer og artillerivenner som legges til nye Snøheim ifm at den åpner som DNT-hytta 2012.

Vi takker oblt Ole Petter Gundersen så mye for informasjons-brief, helikoptertur og tur inn og opp til HFK-sletta og den nye hytta på Tverrfjell. Vi kan bekrefte at dette prosjektet må være Norges til nå største naturvern- og tilbakeførings-prosjekt noen sinne. Forsvaret gjør en kjempeinnsats her! Takk også til våre medlemmer major Egil Fossum og Magne Mikkelsen for guiding på hhv helikopter-turen og ifm HFK-sletta/ny-hytta på Tverrfjell.

Jan Petter

Rinnleiret var Nord-Europas største kavalerileir.

Utflukt til Rinnleiret

Au Jan Petter Huseby, formann AOF

Det var med stor glede at vi med god hjelp fra Artilleriinspektøren fikk etablert AOF-Nord på Setermoen hos Artilleribataljonen tidligere i sommer. For å hjelpe dem i gang og gi dem en flying start, har vi i AOF sentralt påtatt oss å føre kontingent-regnskapet de første par årene hvis de har behov for det. Vi har også signalisert at vi vil søke å legge enkelte av våre utflukter nærmere Nord-Norge enn det vi har gjort til nå – nettopp for å gjøre reisen kortere mht å delta for de nordfra. Og det var akkurat dette

vi hadde i tankene da vi 03.09.2011 la turen til Rinnleiret ved Levanger for å delta på det arrangement som lokale krefter hadde dratt i gang der. Anledningen var at Levanger kommune feiret 1000-års jubileum i 2011, og da bidro selvsagt alle gode krefter i begge kommunene i området til å gjøre dette til en flott feiring, deriblant også flere venneforeninger vi stiftet bekjentskap med. Rinnleiret er ikke bare navnet på en garnison, men også et områdenavn og navn på et naturreservat.

Områdenavnet inkluderer et betydelig land og strandområde i Levanger- og Verdal kommune. Naturreservatet er opprettet for å beskytte de verne- de våtmarksområder i dette distriktet – til sammen litt over 2 (to) kvadrat- kilometer som huser bl.a. 225 fugle- arter og 130 ulike plantearter.

Tilbake til Rinnleiret garnison igjen – det var jo hit vi skulle: Rinnleiret militærleir ble opprettet ifm at Nordenfjeldske Dragonregiment (NDR) ble overført hit. NDR ble etablert allerede i 1701 og hadde de første årene sitt tilhold på Steinkjerssannan. Gjennom sine nesten 300 år levetid fram til 1995, og inkludert perioden på Rinnleiret fra 1784-1995, rakk regimentet (NDR) å delta i mange sammenhenger: I år 1718 møtte de Armfjeldts soldater, under Napoleons- krigene rykket de i 1808 inn i Jämt- land, og under det katastrofale Verd- alsraset i 1893 der store landområder ble oversvømmet av kvikkleire bisto de i hjelpearbeidet. Ifm unionsopp- løsningen i 1905 var de utstasjonert ved grensen i tilfelle svenskene skulle motsette seg vår løsrivelse. De deltok også i 1940 i kamp mot tyske styrker ved Innherred. NDR skiftet en peri- ode navn til Trondhjemske dragon- regiment, og besto fra rundt 1770 til 1810 av totalt 8 (åtte) kompanier.

Det var altså her – sentralt i forhold til tidligere og tildels nåværende våt- marksområder – at arrangementet

ved Rinnleiret garnison skulle gå av stabelen. Stedet har siden nedlegg- elsen i 2002 (7 år etter at NDR var lagt ned) vært drevet i beste dugnads- ånd av frivillige i Rinnleirets venne- forening. Gamle veteraner, tidligere tjenestegjørende personell ved NDR og andre interesserte gjør en impo- nerende innsats ved at de både ved- likeholder, administrerer og sørger for drift av stedet i tett samarbeid med kommunen. Sistnevnte bistår med midler ved behov. Rinnleiret garnison er for øvrig meget sjelden på den måten at det var den største rene kavaleri-avdeling i Nord-Europa.

Vi noterte oss til sammen 12 AOF medlemmer som hadde funnet veien hit denne dagen. Tar vi med alle de som deltok i arrangementet blir det langt fler. Tydelig at kortere vei til Nord-Norge gjorde at noen også tok veien hit nordfra – Veldig hyggelig! Og så var det programmet vi skulle gjennom – Intet mindre enn impon- erende: Fredag kveld var det mot- tagelse og orientering om historikk samt informasjon om det kommende kompakte program lørdagen og søndag formiddag. Deretter var det samling i messa og sosialt samvær.

Fra lørdag morgen var det tett pro- gram: Etter en kort frokost var det åpning av arrangementet ved ordfør- er, korsang samt kransenedleggelse av veteraner før aktivitetene startet.

Vi fikk først omvisning gjennom hele 21 ulike utstillinger som venneforeningen hadde etablert i de gamle brakkene i leiren. Her var det laget til de reneste museer innenfor alle aktuelle emner, og man kunne f.eks fordype seg i detaljer vedrørende tidligere utenlandsmisjoner, intendantur-utstyr, nyere våpen, ingeniørmatriell, lotte-virksomhet, sambandsutstyr, uniformer, alt av utstyr fra krigen (rasjoneringskort, passersedler, legitimasjon, skjulte radioer, eldre våpen, bekledning osv). Transportmatriell, kavalerimatriell og artillermatriell var av naturlige årsaker plassert på utsiden som følge av størrelse og vekt: Laste og transport-kjøretøyer, stridsvogner og skyts var samlet i et større antall, og bare Artilleriet alene var representert med 11 skyts!

21 utstillinger i store brakkerom var helt imponerende rike på detaljer ifm alle emner/områder.

Etter de 21 utstillingene fikk vi muligheter for aktiviteter som var spesielt tilrettelagt for familier som tok med barna: Ridning liten og stor hest, helikoptertur, demonstrasjon av

artilleri-livet i gamledager med oppvisning og eksersis med gamle muskedundre mv, rikelig med vaffelstasjoner for de som ville se an saken litt, og også en egen Amcar-utstilling med virkelige «fete biler». For å rekke alt som var forespeilet oss, sto vi over ridningen, men deltok ellers på alt som var: De gamledagers artilleristene hadde forøvrig en sjelden kanon vi ikke hadde sett før. Selve kanonrøret var nokså normalt, men kanonen hadde en spindel ifm sideretting-(!). Ellers var artilleristene like langt framme med sitt marketenteri her oppe som hos oss sørpå: De lagde det meste, og også her i Trøndelag sydde altså mannfolka gamle uniformer til seg selv. Kvinnene hadde nok med å sy sine egne stakker og tilberede mat på gamlemåten.

En sjelden utgave med horisontal innretning vi ikke hadde sett før.

Vi må også nevne Amcar-utstillingen. Den huset ikke bare eldre og nyere generasjoner Amcars, men også gamle sjeldne veteranbiler (bl.a DKW) samt andre eldre doninger

En sjelden DKV i perfekt stand. Den kjøres årlig på Harrytur ifm veteranbiltreff.

som f.eks eggeformede campingvogner og andre overnattingsinnretninger på henger. Av de flere titalls bilene må vi nesten nevne de største Cadillacene med over 8 liters motor og nær 500 hestekrefter. De ble opplyst å bruke snau 2,5 liter bensin ved veldig forsiktig kjøring, og det var ingen problemer å bruke over 5 liter på mila hvis man ga jernet. Max turtall lå på 3600 omdreininger pr min, og man sprengete alle norske fartsgrenser hvis man lå noe særlig over 1800 (!).

Nær 500 hestekrefter og godt om plass i denne Cadillac'n.

Så var det tid for helikopter-tur, og AOFs formann fikk gratistur for å ta noen bilder som også venneforeningen kunne få bruke etterpå: Piloten var med i venneforeningen og tok undertegnede to gode runder rundt leiren i passe høyde. Det beste bildet ble tatt fra Nord-Øst, der Rinnleirets plassering i strand- og kystlandskapet går tydelig fram (se bilde neste side). Etter helikopter-turen samlet Levanger-Avisa representanter fra de ulike foreninger til bildetagning, og vips ble det en reportasje i avisen få dager etter.

Men dagen hadde bare så vidt begynt. Karen som hadde flere eldre og nydelig holdte DKWer var ikke bare med i venneforeningen, men hadde også i tillegg til veteranbiler et eget radiomuseum med over 3000 radioer (!). Museet lå et par kilometer unna, og vi kom raskt dit pr bil: Gården var til forveksling lik enhver annen bondegård, og selv om den lå helt inntil veien var det ingenting som røpet at det var noe spesielt her. Låven lå i skyggen bak det største huset og man måtte helt inn i kroken som ingen kunne se fra veien før ting begynte å dukke opp: Ved inngangsdøren til låvemuseet sto en eldre telefonkiosk av den gamle røde typen med grått interiør, grå telefonboks og grått telefonrør med sølvgrå stålforsterket ledning – helt i original stand. Og rett innenfor museumsdøra begynte det: Radioer, radioer og radioer. Sølvsuper, Kurer, Tandberg, Radionette,

I alt 15 store rom pluss noen mindre rom – huset over 3.000 radioer og mye annet. Her er bare ett av rommene. Innfelt: DKV-veteranbil-eieren tok oss til Mule Radiomuseuret.

flere andre kjente merker og en drøss ukjente merker. Et nokså utrolig syn der vi gikk fra rom til rom i to etasjer og ikke så stort annet enn hyller og bord med radioer. Innimellom kom i tillegg også et utall platespillere, båndspillere, gamle sveiveskap som spilte 78-plater fra His Masters Voice med tegnestift-tjukke stifter på krøll-arm, osv. De som er skikkelig radiofrelste vil antagelig ha betydelige problemer med å klare å forlate dette museet. En meget imponerende samling. Vi takket for oss med en medbragt 44302, og fikk også lov til å ta flere restaureringsklare biler i øyesyn før vi reiste: Flere DKWer, noen Amcars og en Volga av den

gamle typen fra 60 tallet (Vi fikk opplyst at stikkord her var 2445ccm og 60 oktan – forøvrig var det umulig å vite om den var bensintom eller kokte – instrumentpanelet var tekstet på russisk).

Dagen var som sagt ennå ung, og neste post på programmet var omvisning i Levanger by. En rundtur forbi de viktigste severdigheter, et besøk innom den hotteste coffee-shop downtown og en tur bortom den spesielle bybrua ble gjennomført før vi måtte tilbake til Rinnleiret for å rekke ettermiddagens siste post før middagen: Utflukt til de Verdalske befestninger.

Den kjente Levanger-brua går igjen overalt ifm informasjon om kommunen. Innfelt: Byorientering i Levanger – Bannere markerer 1000 års jubileet i 2011.

Ikke langt nord for Rinnleiret gikk turen inn østover og forbi avkjøringen til Stiklestad bortover det gamle strandområdet som for lenge siden lå under vann. Bare snaut en mil fra Rinnleiret var vi midt inne i området der katastrofen og landets største leirskred fant sted 19. mai 1893. Vi får nesten ta litt informasjon først om hvordan kvikkleire dannes for at man skal få et bilde av dimensjonene og hvor farlig og overraskende kvikkleire-ras er når de skjer: Kvikkleire finnes i tidligere havbunn-områder. Etter at isen trakk seg tilbake etter siste istid, førte smeltevannet med seg store mengder grus, sand og leire ut i havet. Leire-partiklene var minst og lettest, og samlet seg lengst vekk

fra elvemunningene. Disse partiklene som avsettes slik i saltvann inngår en kjemisk binding med saltet, og blir derigjennom fast og stabil leiremasse. Ettersom isen under istiden hadde presset landet ned, kom det etterpå til landheving da isen smeltet og ble borte. Områder som før hadde ligget i saltvann kom da opp i dagen og ble tørt land. Gjennom århundrene ble deretter den stabile saltvannsleira utsatt for gjennomstrømning av både regn og ellevann slik at saltet som holdt leiremassene stabil, svært langsomt og gradvis ble vasket bort. Slik ble altså saltvannsleira til kvikkleire med en helt annen konsistens. Dersom slik kvikkleire blir satt i bevegelse av f.eks bekker og elver

som graver i landskapet, får den tilnærmet egenskaper som en helt flytende masse. Og det var akkurat dette som skjedde ifm Verdalsrasen: Plutselig kom en landverts tsunami av et leirehav med beregnet hastighet på ca 60 km/t og en høyde på mange titalls meter og knuste 105 gårder over et område på hele tre kvadratkilometer(!). Det eneste man kunne trøste seg med i ettertid, var at kvikkleire som har rast ut vil være fast etterpå, og ikke forårsake nye ras.

Vel – vi får forlate leire-historien. Vi passerte som sagt Verdalsras-området, og vel en mil senere begynte landskapet og forme kanalisierende slukter og adkomstveier for oss. Underveis fikk vi orientering fra formann Schjei i venneforeningen for de Verdalske befestninger, og gjorde første stopp ifm hengebrua over til første sti opp i fjellet.

Formann Schjei klar for å ta oss med til de Verdalske befestninger.

Innover her mot de Verdalske befestninger er nemlig elva stri og svært svingete, og det er trange stier som fører fram på de ytterst få farbare tråkk innover til festningsverkene. Bratte og glatte fjell på begge sider gjør også sitt til et nokså ugjestmildt terreng for en framrykkende fiende fra Øst.

Et stykke etter brua kommer vi fram dit vi skal, skjønt det ikke er lett å forstå at vi er framme. Veien går bratt fram langs en trang og bratt dal, og det er ingen avkjøringer noe sted. Plutselig og litt brått på går det plutselig en metalltrapp rett opp til tilsynelatende ingensteder. Og det er dit vi skal. Før vi går opp i festningens søndre del, orienteres vi om at det kan oppleves som vanskelig å gå trappen nedover igjen, og at det er vanlig at man får høydesyke eller i det minste høydeutfordringer i form av svimmelhet. Vi tar sjansen, og en låst port vel 10 meter opp trappen åpnes for oss. Deretter trækker vi rolig opp ca 7-8 min og så kommer vi til et sted som har vært slik siden krigen: En grovkalibret rusten dør på solide hengsler låses også opp for oss, og så er vi inne. Det er nesten som å gå tilbake i tid å sette sine ben her: Man kan liksom ta og føle på en fordums tid. Og når eldgamle bord, ovner, piggråd og elektriske ledninger fortsatt er intakt om enn preget av tidens tann – så gir det et helt spesielt inntrykk. Festningen er for øvrig konstruert og organisert på en veldig

Trang og bratt trapp opp til kanon og mitraljose-stillinger i fjellet.

praktisk måte, der man går i svak motbakke innover i fjellet, og der «fortauet» i midten har vannrenner på hver side for å sørge for nødvendig drenering. Og her er alle restaureringsarbeider og gjenskapningsarbeider utført av frivillige på dugnad. Venneforeningen ivaretar festningsverkene i samarbeid med kommunen, og har et ikke ubetydelig antall turister på besøk her hvert år. For å finne fram i mørket her, er det meget diskret lagt inn lypspærepunkter med jevne mellomrom innover. Det eneste som mangler av forståelige grunner er mitraljøsene og kanonene. Slikt utstyr vil tæres raskt av rust i disse fuktige «loka-

lene». Venneforeningen har satt ut luftavfuktere for å gjøre festningen mer besøksvennlig, og selv med disse maskinene i gang skal det etter sigende ikke ta mange timer før man får badekar-hud på fingre av fuktigheten. Men en ting skal være klart: Her kom man ikke billig igjennom hvis man angrep fra Sverige: Mitraljøser og kanoner hadde lett match og oppnådde raserende virkning innover den eneste mulige landverts framrykningsvei. Vi vises ammunisjonsrom, oppholdsrom, kantine mv og deretter får vi eget krus fra de Verdalske befestninger før gjesteboen vil ha sitt. Vi takker formann Schjei for en flott omvisning. Bidrag tilsvarende en 44302 ble overlevert som takk (Vi hadde ikke flere flasker igjen utover de som allerede sto igjen på Rinnleiret tiltenkt middagen senere på kvelden). Vel tilbake på Rinnleiret var det middag for alle som deltok i arrangementet og en rekke spesielt inviterte der formannen fikk delta fra AOF. Kavaleristene som var tungt inne på arrangørsiden sammen med bl.a. Tore Kulslis fra AOF, ble takket gjennom flere taler der også alle øvrige støttespillere fikk takk for sin innsats. AOF takket også for det flotte program vi hadde fått deltatt på til da, og for det som skulle komme. Utover kvelden ble det knyttet bånd mellom mange forsvarsinteresserte fra flere våpen, og det ble også noen nye AOF-medlemmer denne kvelden.

Med mange kavalerister tilstede hører selvsagt hestens skål med ved taffelet.

Neste dag var det på ny en kort frokost før vi måtte av gårde for å rekke siste post på programmet - Falstad-anlegget som var et fryktet sted under krigen, men som i dag er mer for museum og minnesmerke å regne. Falstad ligger et stykke syd for Rinnleiret, og litt av-sides til fra E6. Etter mange kilometer med 60-soner på en nokså smal og svingete vei ute ved kysten, etter å ha passert gårdsbruk på gårdsbruk, og etter å ha kjørt forbi restene av et gammelt samvirkelag og noen melkeramper - forsterkes inntrykket av at stedet ligger litt for seg selv. Men det er noe dystert over denne bygda som heter Ekne hvis vi skal tro skiltet i veikrysset: Det ligger et slags teppe av sorg og grusomheter over stedet.

Det var i hvert fall den fornemmelsen vi fikk. Og da vi var der var det ikke et eneste menneske å se, kun en bil som passerte ifm at vi svingte inn på den siste veistubben inn til anlegget. Nei – det var intet gledens sted dette her. Gestapo drev leiren under krigen og hadde rundt 4500 politiske fanger her fra 13 nasjoner. De fleste av fangene ble sendt videre til Tyskland, Polen og også til Grini fangeleir som var den største fangeleiren i Norge på den tiden. Den 6. oktober 1942 innførte tyskerne unntakstilstand i deler av midt-Norge, og ifm dette ble over 200 fanger (34 av dem norske) myrdet i skogen utenfor Falstad.

Den gamle internatskolen fra 1921 der tyskerne etablerte Falstad fangeleir ved Ekne i Skogn utenfor Levanger. Ca 4500 politiske fanger fra 13 nasjoner satt her i tiden 1941 - 1945.

Minnesmerket ved retterstedet.

Her på retterstedet som har fått navnet Fallstadskogen (ligger ca en kilometer fra selve Falstadsenteret), er det også en slags øredøvende stillhet og fornemmelse av fortvilelse, frykt, smerte og urett. Ingen fugler å høre, intet liv å registrere, og selv om vi så på bakken var det i hvert fall den dagen heller ingen maur å se i skogbunnen. Bare spredte gravstener i et slags ondskapens vakuum som nå var overtatt av stillheten for

å dempe de groteske scener, den uendelige håpløshet, de lidelser og den urett som her hadde utspunnet seg. Man vil trolig aldri føle fred på dette sted.

Vel – verden går videre og vi med den. Vi takker kavalierklubben, venneforeningen for Rinnleiret og venneforeningen for de Verdalske befestninger for et strålende arrangement der også artillerivenner nordfra deltok. Vi fikk et meget godt innblikk i det som rører seg i dette området av Trøndelag, nettopp fordi vi fikk med oss så mye på så kort tid. At også alvor og skyggesider fra krigens dager på Falstadsenteret kom med i programmet, minner oss for all framtid om viktigheten av å ha et tilstrekkelig sterkt forsvar: Det som skjedde der må aldri få skje igjen.

The Multinational Force & observers (MFO) i Sinai

Av Jan Petter Huseby, formann AOF

Torsdag 22.09.2011 fikk vi besøk av Tore Bade med fersk erfaring fra Sinai og MFO til å fortelle oss litt mer om dette emnet som knapt omtales i media, og som de få gangene det blir nevnt har et «gjesp» over seg: Sinai har ikke fokus i media, og det er klare interesser i regionen for at det skal fortsette slik.

Men først litt om bakgrunnen for MFO. Organisasjonen ble etablert for å overvåke iverksettelsen av Camp David avtalen fra 1978 mellom Egypt og Israel, og at landene faktisk overholdt det avtalen innebar. FN ble spurt om å bidra med en fredsbevarende styrke, men Sovjetunionen truet med veto og torpederte dette. I denne situasjonen gikk USA, Egypt og Israel sammen i 1981 og etablerte en selvstendig organisasjon til å ivareta disse oppgavene. Denne organisasjonen – Multinational Force and Observers (MFO) – har hovedkontor i Roma, og regionale kontorer i Kairo og Tel Aviv. Styrken var operativ fra 1982 med soldater fra 12 land. Antallet soldater er nå rundt 2000, og MFOs første militære sjef var general Fredrik Bull-Hansen.

De fleste av oss har vel et bilde av Sinai som ørken, og det er forsåvidt riktig, men det er også noe mer:

Det er fjell. Mye fjellområder, vanskelig farbare områder og ugjestmilde ørkenstrøk, med et klima som går fra rundt 0 og minusgrader om natten til rundt 50 plussgrader på dagtid. Sinai-halvøya har en trekantet form og ligger mellom Rødehavet og Middelhavet, med Suez-kanalen og Suezbukta som vestre grense. Israel og Akaba-bukta som østre grense. Det som kanskje mest bidrar til å gjøre dette egyptiske området svært vanskelig å «temme» eller holde kontroll på, er at det er beduiner som utgjør befolkningen her - ca 350.000 i nord og rundt 170.000 i sør. Og man kan jo bare tenke seg situasjonen: Hvordan får du et godt grep om en setting der 20 til dels rivaliserende stammer – som etter hvert har blitt godt oppsatt med våpen – til å holde fred med hverandre? Når man samtidig tar i betraktning at det store flertall av disse folkene fortsatt bor

og lever svært enkelt ute i ørkenen og med et minimum av skolegang – har man da noen garanti for at man får dem til å holde fred med hverandre og sine øvrige naboer? Neppe. Beduinene lever av dyreavl – hovedsakelig sauer, geiter og dromedarer. De siste årene har de også i noe grad beskjeftiget seg med økende turisme i området, og da gjerne ifm å tilby kamelturer, souvenirer med videre. Man kan jo spørre seg: Hvordan motiverer man et folk som dette i et landområde uten sentralstyring? Det er antagelig like vanskelig å koordinere noe i Sinai som det er i Afghanistan: Mangel på alt fra infrastruktur og fungerende myndigheter til håndhevelse av lover og regler, gjør at MFO heller har satsset på det som viser seg å fungere: Det å holde kontakt, og av og til snakke sammen hvis klimaet der og da tilsier at det er mulig. For det er gjennom kontakt partene imellom at forståelse for hverandre blir etablert. Og har man først såvidt litt forståelse for motparten og kjenner ham litt – ja, så trenger man ikke så mye å formalisere et samarbeid partene imellom lenger. Da har de faktisk allerede et pågående online-samarbeide gjennom sin spredte kontakt med hverandre. MFO midt i det hele har mange roller, men den viktigste rollen er kanskje tilstedeværelse og det at de holder praten i gang partene imellom. Men det er mange skjær i sjøen: Stadige violations (brudd på avtalen)

gjør utrykninger nødvendig, og da er det viktig at man hele tiden er konsistent og gjør det man sier man skal gjøre. Og kanskje enda viktigere: Ikke gjøre forskjell på stammene. MFO har hatt eksempler på at nesten døende mennesker som de ga noe vann til og berget livet for, sluttet å ta med seg vann på sine ørken-turer – da forlangte de at MFO skulle fortsette å bringe vann til dem! MFO hadde jo kjøretøyer og kunne ta med seg vann – beduinene var jo gående med budskapen sin: Så enkel er mye av den logikk som ørkenfolket praktiserer, og når man stadig erfarer at de trekker til våpen dersom det de tror skal skje ikke skjer, var det siste gangen MFO noen gang ga vann til en beduin. For beduinene viste det seg like greit – ville gud at de skulle dø, ja så døde de – og det tok de ikke så tungt. Å stå som observatør hos MFO midt oppe i beduinenes etter vår oppfatning – nokså spesielle verdens-anskuelse, gir sannelig praktiske utfordringer mht å opptre korrekt, vennlig og også bestemt når det trengs. For å holde fred i «trekanten» som Sinai-halvøya utgjør om man titter på området fra luften, er det etablert 4 soner for å ivareta Egyptys følte behov for å kontrollere eget territorium, og for å samtidig ivareta Israels faktiske behov for å ha kontroll i området slik at væpnede konflikter og regulær krig ikke bryter ut. Sonene er trukket nærmest som rette linjer i terrenget

parallelt med suez-kanalen fra vest mot øst. Sonene eller land-beltene er størst i vest og blir mindre jo lenger øst man kommer. Den 4. og siste sonen er bare et par kilometer bred. Mens sonene i vest inneholder til dels store egyptiske styrker, har Israel kontroll i den smale østlige stripen. Midt i mellom er det svært forenklet sagt et slags ingenmannsland der beduin-stammer og MFO stadig er i kontakt og dialog med hverandre.

Egypt er kanskje ikke helt fornøyd med tingenes tilstand, men har heller ikke klart å forhindre at erkefienden Israel flere ganger tidligere har okkupert Sinai. Til dette kommer at Egypt har liten eller ingen kontroll over alle de til dels krigerske stammene i Sinai – så de kan i praksis ikke forvente så mye mer enn det de har oppnådd. Samtidig har deres eget muligens ikke fullt så kloke tiltak med å lovbestemme at beduiner ikke kan eie jord, trolig bidratt til å sette en endelig spiker i kisten mht å noen gang få beduinene med på noe som helst. Israel på sin side er tilfreds med situasjonen fordi en skjør fred med stadige brudd på våpenhvile og fredsavtale er veldig mye rimeligere enn å drive kontinuerlig krig i ørkenområder. Israel har også lyktes med å holde Sinai utenfor medias søkelys i større grad enn man kanskje trodde var mulig: Sinai har blitt en slags glemt konflikt, der incidenter med dødsfall knapt blir mer enn parenteser i nyhetene om de i det hele tatt blir nevnt.

Ved å forholde seg klokt til andre pågående konflikter har Israel bidratt til at disse andre konfliktene har stjålet media-oppmerksomheten fra Sinai. USA på sin side har også interesser i at konfliktnivået i regionen ikke er for høyt, og bidrar årlig med store summer for å «holde hjulene i gang». Kort oppsummert kan man si at MFO har vokst seg inn i det regionale konfliktpotensialet på en slik måte at de ikke kan trekkes ut uten at regulær krig vil oppstå. MFO har på en måte endt opp med å bli en endeløs administrasjon for å holde et oppnådd remi uavsluttet. Men – organisasjonen bidrar samtidig stadig til at freden holdes vedlike, selv om den til tider er skjør. Og det skal vi vel være glade for. Vi takker Tore Bade for et meget interessant foredrag!

Program AOF våren 2012

Torsdag 19.01	Artilleriinspektørens årlige foredrag
Torsdag 15.02	Hvordan skytefeltet på Rena ble til
Torsdag 15.03	«Litt av hvert fra Forsvarssektoren – et skråblikk»
Fre-søn 23-25.03	Utflukt til Stavern og Tordenskiolds soldaters lokaler* på Fredriksten verft.
Torsdag 19.04	Spesialoperasjoner
Fre-lør 27-28.04	Saluttkurs 2012
Torsdag 03.05	Generalforsamling

Alle medlemsmøter går – dersom ikke annet opplyses pr våre nye nettsider www.artilleri.no eller pr møtereminder pr mail – torsdager kl 19:00 - ca 21:30 i Salle D'Amis hos Forsvarets Høgskole på Akershus festning.

Hvis du er i tvil kan du ringe sekretær på mobil 909 88 543 eller eventuelt formannen på mobil 950 61 496.

Velkommen skal du være.

* Utflukt til nytt "svartkrutt-kurs" i Stavern i Tordenskiolds soldaters lokaler på Fredriksten verft: Skyting med kanoner og musketter inngår. Artillerihistorisk forening arbeider mot Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap for å få til en sivil sertifiserings-ordning, og har et omfattende opplegg for denne helgen.

Vår utflukt vil bare gå over EN dag: Mer informasjon kommer på www.artilleri.no og pr møtereminder.

Saluttkurs 2012

Artilleriets officersforening (AOF) har siden 2006 avholdt årlige kurs i utføring av salutt med 7,5 cm feltkanon M1901 og 10,5 cm felthaubits M101. Disse kursene er blitt veldig godt mottatt på alle hold, og AOF ser det som en anerkjennelse at Forsvaret etter de to første kursene tok initiativ til et samarbeide om videreføring.

Invitasjon til det syvende saluttkurset vil bli sendt til de ansvarlige enhetene i Forsvaret på første arbeidsdag i 2012. Som vanlig blir det i utgangspunktet holdt av to kursplasser for hvert av de seksten saluttedene, mens ledige plasser vil være åpne for andre interesserte.

Kurset vil bli avholdt på Kongsvinger festning fredag 27 – lørdag 28 april 2012. AOF vil være ansvarlig for det faglige innholdet i kurset, mens Forsvarets avdeling for kultur og tradisjon (FAKT) har ansvaret for alle administrative forhold.

Kursinnbydelsen er tatt inn i dette nummeret av NAT.

AOF-medlemmer som ønsker å delta, kan melde seg på via e-post eller brev til adressen som fremgår av innbydelsen. Oppgi navn, grad og adresse, mobil og e-postadresse.

På samme måte som i foregående år, blir det anledning for tidligere kurselever til å delta på salutt-taffelet fredag kveld. Påmelding til dette gjøres til samme adresse som påmelding til kurset. Kuvertprisen er foreløpig ikke avklart.

Rune Hoksørød
Oberst
Kursleder

Tilbake på nett

«Tilbake på nett» er en melding flere av oss har sendt i situasjoner der vi fikk gjenopprettet sambandet etter kortere eller lengre avbrudd.

Av flere grunner har AOFs nettside artilleri.no ligget nede ubehagelig lenge, og det er med stor glede at Styret nå endelig kan melde «Tilbake på nett!» Les mer:

«Tilbake på nett» er en melding flere av oss har sendt i situasjoner der vi fikk gjenopprettet sambandet etter kortere eller lengre avbrudd.

Av flere grunner har AOFs nettside artilleri.no ligget nede ubehagelig lenge. Styret har savnet denne nettsiden som forum for informasjon, og det er med stor glede vi nå endelig kan melde «Tilbake på nett!»

Målsetningen er at artilleri.no skal være en kilde for informasjon både av ny og eldre dato. Dette omfatter blandt mye annet oppdatert møteplan og informasjon om medlemsaktiviteter, vedtekter og statutter, bilde- og dokumentarkiv, årsmeldinger og referater fra årsmøter.

Vi antar at siden i hovedsak vil se ut som den gjør nå. En gjennomgåelse av det som lå under de gamle knappevalgene, avslørte imidlertid et behov for opprydning og oppdatering; dette arbeidet er i gang, men det vil ta noe tid f eks å bygge opp dokument- og bildearkivene.

Styret oppfordrer alle som bruker / besøker artilleri.no til å gi tilbakemeldinger og innspill som kan bidra til å gjøre siden så god som mulig.

Slike kan sendes på e-post til: styret@artilleri.no.

Nordic Artillery Exercise 2011

Av Major Andreas Olssen

I år ble Nordic Artillery Exercise (NAX 2011), avholdt i Boden, Sverige ved A9/ArtSS sine lokaliteter 10. -14. oktober. Årets NAX fikk form som et symposium med fokus på «Joint Fire Support» (JFS) eller fellesoperativ ildstøtte som det kan kalles. Det ble spesielt fokusert på planelementet for dette på brigadenivå, som av NATO betegnes Joint Fire Support Element (JFSE) (AArtyP-5).

Målet var at NAX 2011 skulle markere starten på en prosess som munner ut i en Joint Live Fire Exercise (JLFE) på NAX 2013/2014 med Artilleri, Bombekaster, UAV, Fly- og helikopter levert ild +++. NAX 2012 er tenkt som en mellomliggende øvelse som vil få en Commandpost Exercise (CPX) form, for å kunne trene på planlegging, koordinering og utførelse av Joint Fire Support, som et nordisk JFSE på brigade nivå.

NAX er et initiativ innenfor Nordic Defence Cooperation (NORDEFECO), der de nordiske artillerimiljøene skal søke å samtrene og -øve for å oppnå en større grad av interoperabilitet og samvirke landene imellom.

Tidligere har NAX vært både skarp-skytinger og CPXer, som alle har vist

at man er i stand til å gjøre dette i en nordisk ramme. Man har imidlertid sett fra siste tids krise- og konflikt-områder, der de nordiske landene har bidratt (og ikke bidratt...) at fellesoperative ressurser (joint assets) blir fordelt ned på veldig lavt nivå, og sjefene på bakken må kunne integre-re disse kapasitetene inn i sin plan og utførelse. Dette er et fagområde som ikke er veldig godt trent ei heller kjent blant de nordiske landene, bortsett fra kanskje i Danmark og Norge.

Man har identifisert et behov for å bli flinkere innenfor fagfeltet, som har fått kallenavnet «Joint Fires», og NAX er en utrolig fin ramme å kunne videreutvikle dette fagfeltet og kunnskapen om det. I tillegg er det helt naturlig at det er Artilleristen, som blir eksperten på Joint Fires, da han fra før av kan en del om indirekte ild og anbefaling rundt bruken av det. Mye av Joint Fires planleggingen dreier seg om å legge en plan slik at luftkapasiteter ikke kræsjer med hverandre eller blir skutt ned av andre kapasiteter, og hindre at man ødelegger egne bakkestyrker («deconfliction» og koordinering).

Under årets NAX ble det benyttet en form for leksjoner, etterfulgt av noen gruppeoppgaver. Gruppeoppgavene tok for seg planlegging av bruk og «deconfliction» av forskjellige kapasiteter som skal virke inn mot samme område eller jobbe i samme område. Det Norske Artilleriet har i lang tid hatt et godt forhold til Luftforsvaret, og spesielt de siste årene i forbindelse med den økte integreringen man forsøker å få til mellom land og luft komponenten. Dette har vært fokusområde for artillerimiljøet i Norge i mange år nå, også innenfor Brigade Nord rammen. Pga denne erfaringen, ble det Norge som dro hoveddelen av undervisningen på årets NAX. Dette ble spesielt tungt, da Danmark ikke deltok på årets NAX.

I og med at så mye av Joint Fires dreier seg om god planlegging og koordinering, så var det helt naturlig at vi henvendte oss til Luftforsvaret med LOI (Luft Operativt Inspektorat) om støtte av enkeltoffiserer innenfor fagfeltene; Luftromsplanlegging og -kontroll (ACM- Airspace Coordination Management), ALO-rollen (Air Liaison Officer) og Luftvern delen (ADO-Air Defence Officer). Tre offiserer deltok fra Luft, der alle tre Luft offiserene har fulgt Brigade Nord noen sesonger, slik at det innehar den nødvendige Hær-forståelsen. I tillegg deltok Oblt Jostein Borkhus i funksjon av Stedfortredene Fagsjef Artilleri og Major Andreas Olssen,

Sjef Flystøtteseksjon. Undertegnede har jobbet i FSCC/Brigade Nord som kadre innenfor ildstøtte i flere år, da med fokus på integreringen av CAS og land-artilleri.

Norge hadde med andre ord en delegasjon på fem mann, Danmark ingen, Finland ca 15 mann og svenskene oppunder 20 mann. Det var en god blanding av offiserer, men hovedsakelig Artillerister. En utfordring for landene synes å være å få dratt med Luftforsvaret for å inkludere dem i fagmiljøet. Spesielt for å forstå sin vesentlige rolle innenfor Joint Fires også som veiledere på bruk og anvendelse av luftkapasiteter. Finnene hadde med en offiser fra Luftforsvaret, svenskene ingen.

Nå kan det sikkert virke som om at det var kun Norge som holdt innlegg og leksjoner under årets NAX, men det var ikke helt tilfelle. Svenskene holdt innledningen til symposiet, finnene holdt en kapasitetsbrief på generelt nivå, samt at svenskene hadde ansvaret for «final case» (- den avsluttende oppgaven). Se ukeprogram neste side:

For Norge sin del av undervisningen, så søkte vi å blande inn noen praktiske oppgaver inn i de til dels lange teorileksjonene.

Det var stor interesse rundt fagfeltet, og forsamlingen var aktivt deltakende under hele symposiet, spesielt gruppeoppgavene.

	MONDAY	TUESDAY	WEDNESDAY	THURSDAY	FRIDAY
08.00	Travel	Orders, regulations and chain of command (NOR)	Battlespace control (NOR)	Final case (SWE)	National business (FIN only)
/				Conclusions, recommendations and documentation (SWE)	
10.00				Lunch	Lunch
/					
12.00					
13.00	Welcome remarks	Orders, regulations and chain of command (NOR)	Experience brief (SWE, NOR or DEN)	Conclusions, recommendations and documentation (SWE)	
/	Join Fires brief (SWE)				
15.00	Assets (FIN)	Experience brief (SWE, NOR or DEN)	Final case (SWE)	Evaluation & final remarks (SWE)	
/				National business (FIN only)	
17.00	Dinner	Dinner		Dinner	
18.00	Functions and roles (NOR)	Orders, regulations and chain of command (NOR)	Hosted dinner	National business (FIN only) / mess open	
/	Ice Breaker	National business / mess open			
20.00					
/					
22.00					

Det er på det rene at vår Finland og Sverige misunner Norge den nærheten og integreringen vi har fått til mellom Luftforsvaret og Hæren, som gjør gjensidig forståelse mye enklere. Det som utkrystalliserte seg er at de nordiske landene til sammen har et stort spekter med kapasiteter innenfor Joint Fires. Dette vil gjøre en fremtidig JLFE veldig lærerik, interessant og forventes å gi mye utbytte.

Rammene for undervisningen og gruppeoppgaveløsningen var helt upåklagelig. Kjærkomne avbrekk i lange teoribolker, var svenskenes «fika» (kaffepause med noe attåt) kl 09:00 og kl 14:00 hver dag. Svenskene holdt, som tradisjon er en «hosted dinner» med etterfølgende baråpning i offisersmessen. Utsøkt mat og drikke bidro til god stemning og at praten gikk lett på tross av

språkutfordringer på tvers av nasjonalitet. Hele NAX går jo med engelsk arbeidsspråk, pga finnene som ikke nødvendigvis prater svensk. Det at Stedfortredende fagsjef Artilleri Norge er en racer på piano, bidrar jo til god stemning i baren, der det kommer rock n' roll melodier og nasjonalhymner om hverandre.....

Oppsummert så ble NAX 2011 en god start på målsettingen om en JLFE i 2013/2014. Alle deltagende nasjoner mente at symposiet ga et godt fundament for videre utvikling av samarbeidet innenfor JFS, og at en fremtidig evne til å stille et nordisk Joint Fire Support Element, absolutt er tilstede.

Oblt Borkhus og en Finsk Oblt lager en JFS plan.

Finsk Oblt presenterer plan.

Nordisk gruppearbeid.

The Norwegian Road March Marsjmerke dagen 2011 i Indiana – Et ti års jubileum

---

Av Nils I. Johansen

I år feiret vi 10 års jubileum for marsjmerke-dagen her ved University of Southern Indiana. Vi kunne ikke ha fått en bedre dag til å avvikle programmet på. Indiana været viste seg fra sin beste side, kjølig, krystall klart, og med fantastiske høstfarger langs veiene. Det må ha vært grunnen til at det ble satt ny record på 2 timer 30 minutter, omtrent 50

minutter bedre enn i fjor. Vi hadde syv som kom inn under fjordårets rekord. Beste kvinne kom inn på 4 timer blank. Det vinnende fire manns laget kom fra ROTC gruppen ved Xavier University, samme universitet som årets vinner kom fra. Lagets tid ble 3 timer 41 min.

181 personer startet i år, og 145 fullførte. De kom fra ROTC programmer ved universiteter rundt om Indiana og fra nabostatene, Illinois, Michigan, Ohio og Kentucky. I tillegg hadde vi deltagere fra reserve og aktive avdelinger i midtvesten. The Norwegian Roadmarch er blitt velkjent gjennom årene, og mange avdelinger sender deltagere hver gang. Det er alltid noen nye deltagere som kommer fra «gamle» avdelinger. Lengste reise i år hadde en oberst, han kom helt fra Korea for å gå til sølvmerket, og det klarte han med glans. I alt ble det fire som fikk sølvmerket i år.

Som «startpistol» hadde vi atter en 105 mm haubits fra Evansvilles feltartilleribataljon. I år var det dekanus for universitets avdelingen som

ROTC programmet sorterer under som fyrte av startsskuddet.

Ruten var den samme som i tidligere år, med kirken 15 km ut som vendepunktet. Der hadde vi som vanlig førstehjelp, vann og saft samt bananer.

Marsjmerke/dagen fortsetter å være flott Norgesreklame; reklame for artilleriet, og reklame for oss her ved University of Southern Indiana. I år hadde vi dekorert ROTC's golfcart med et banner. Flere kollegaer på universitetet sendte meg bilder via e-mail. Det norske flagget blir kjent her i syd-Indiana.

Igjen, takk for støtten.

Gjør rætt – frygt ingen

Reliable and Accurate Technology

With Nammo ammunition your soldiers are prepared when training suddenly becomes reality.

SECURING THE FUTURE

Artillerihistorie

Haslemoens historie
kr. 100,-

Artilleriregiment nr 3's
historie
kr. 50,-

Artilleriregiment nr 2
kr. 100,-

BSFA's historie	kr	100,-
Artilleriregimentet nr 2	kr	100,-
Artilleriregimentet nr 3	kr	50,-
Haslemoens historie	kr	100,-
Artilleriet 300 år	kr	25,-
St Barbara og Barbarafeiringen	kr	25,-
AR4 - Hærens Artilleri i Kristiansandsområde 1556-1995	kr	200,-

Porto kommer i tillegg.

Bøkene kan bestilles ved henvendelse:

Major Arild Schjølberg
Artilleriskolen / HVS
Postboks 24, 2451 Rena
Tlf.: 62 40 23 76

aschjolberg@mil.no

Returadresse: Redaksjon NAT, Artilleriskolen / HVS / Rena leir
Postboks 24
2451 Rena